

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun'a İlişkin Değerlendirme Raporu

**Burcu Sümer
Gülseren Adaklı**

Bu çalışma, 15/02/2011 tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 03/03/2011 tarih ve 27863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun üzerine hazırlanmış eleştirel bir değerlendirmedir¹. Değerlendirme, kanuna ilişkin genel bir eleştiri ile başlamakta, tek tek maddelere ilişkin daha detaylı bir sorgulamayla devam etmektedir. Yayıncılık gibi çok önemli bir düzenleme alanında yapılması planlanan değişikliklerin, kamu hizmeti anlayışına uygun, demokratik tartışmayı geliştirecek ve hem tekelleşmeye hem de ayrımcılığa karşı önlemleri barındıracak bir içeriğe sahip olması gerekmektedir. Eleştiri ve önerilerimiz, bu ilkeler göz önünde bulundurularak, yayıncılıkta kamu hizmeti geleneğini sahiplenen, toplumsal özgürlük ve eşitlik ideallerinin yayıncılık alanında yeniden üretimini gözetilen bir anlayışın ürünüdür.

Genel Değerlendirme

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun (bundan sonra "6112 Sayılı Kanun"), Türkiye'de yayıncılık alanını düzenleyen 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların

1 Bu çalışma, 2 Haziran 2010 tarihinde yayımlanan "İlef Öğretim Üyelerinin RTÜK Yasa Taslağı Görüşü"nü (http://ilef.ankara.edu.tr/yazi.php?yad=12394) yasa çıktıktan sonra gözden geçirilmesiyle oluşturulmuştur. Taslağa ilişkin eleştirileri ve önerilerimiz ne yazık ki TBMM Komisyonu'nda bir katkı olarak değerlendirilmemiş ve taslak büyük ölçüde eleştirdiğimiz haliyle yasalaşmıştır. Buna rağmen yasa üzerindeki görüşümüzü, yasanın uygulanması sırasında yaşanabilecek sorunlar hakkında genel bir bilgi sağlayacağı beklentisiyle kamunun ilgisine sunuyoruz. (BS & GA)

Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'u Avrupa Birliği ile müzakere süreci bağlamında Birliğin 2007 tarihli Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi (2007/65/EC) ile uyumlu hale getirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu anlamda, 6112 Sayılı Kanun'da sadece karasal yayıncılık değil, isteğe bağlı yayın hizmetleri de düzenleme kapsamına alınmıştır. Bu kapsam değişikliği doğrultusunda, kanunda yeni kavram ve tanımların yer aldığı görülmektedir.

Avrupa Birliği Görsel İşitsel Hizmetler Direktifi ilk kez 1989'da onaylanan ve 1997'de güncellenen Sınırsız Televizyon Direktifi'nin yerini alan önemli düzenlemedir. Yeni direktifte bir önceki direktifin temel düzenlemeleri korunmakla beraber, görsel işitsel hizmetlerin Avrupa çapında düzenlenmesiyle ilgili olarak önemli değişiklikler getirilmektedir. Bu değişikliklerin en önemlisi artık sadece televizyon hizmetlerinin değil, hangi teknolojik platformdan dağıtılsa dağıtılsın görsel işitsel tüm içeriklerin düzenleme kapsamına alınmasıdır. Yeni direktifte görsel işitsel hizmetler arasında "doğrusal" olan ve olmayan ayrımı yapılarak, "aşamalı regülasyon" ilkesi benimsenmiştir. Buna göre, geleneksel televizyon yayıncılığı doğrusal bir hizmet olarak tanımlanmış ve burada televizyon içeriklerinin daha katı bir düzenlemeye tabi tutulması öngörülürken, izleyicinin kontrolünün daha çok olduğu yeni teknolojiler (örneğin internet üzerinden gerçekleştirilen yayınlar, mobil TV) üzerinden dağıtılan içerikler doğrusal olmayan hizmetler olarak tanımlanarak daha esnek bir düzenleme rejimine tabi tutulmuştur. Bu ikinci kategorideki içerikler "isteğe bağlı yayın hizmetleri" (*video-on-demand services*) olarak adlandırılmıştır. Direktifte bu iki düzenleme derecesi arasındaki ayrım temelde "editoryal sorumluluk" ve "izleyici kontrolü" ölçütleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Diğer bir deyişle, bir medya içeriğinin seçiminde ve dağıtımında kontrol medya hizmet sağlayıcısından izleyiciye/kullanıcıya doğru kaydıkça söz konusu içeriğin daha az sayıda ve esnek kurallara göre düzenlenmesi öngörülmektedir.

6112 Sayılı Kanun ile ilgili en temel gözlem ve eleştirimiz, Kanun'un AB Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi'nin özüne aykırı hükümler içermesi bir yana Türkiye'de medya sahipliği, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK) yapısı ve idari yaptırımlar gibi kronikleşen sorunlara çözüm getirecek düzenlemelere yer verilmeyişidir. Söz konusu alan-

larda saydam ve çoğulculuğu gözeten düzenlemelerin ivedilikle yapılması gerekmektedir.

Yayıncılığa ilişkin kanuni düzenlemelerde belirli konuların genel ilkelerle tanımlanması doğaldır. Çok fazla ayrıntılandırılan bir yayıncılık yasası, bir yasaklar ve şablonlar manzumesine dönüşme tehlikesi barındırır. Örneğin kamu otoritesi, yayıncı kuruluşların yaratıcı personelini zapturapt altına alacak içerik düzenlemelerinden kaçınmalıdır. Aynı otorite, yasanın uygulayıcısı ve denetleyicisi olarak çalışacak personelinin “kamu”, yani farklı dil, din, cins, inanış, vb. özelliklere sahip, son derece çeşitlilik arz eden bir topluluk adına hareket ettiğinin bilincinde olmalıdır. Öte yandan, aynı etik ilkenin bir uzantısı olarak kamu otoritesi, kamunun, belirli bir şirketler grubunun ya da kartel benzeri oluşumların yayıncılık alanında hâkim konum elde etmesini önleyecek tedbirleri almalı, özellikle kuruluş ve hisse oranları gibi konularda tekelsi yapılarla izin verecek nitelikteki muğlâklıkları gidermelidir. Ancak, 6112 Sayılı Kanun’da belirtilen bu alanlarda etkin hiçbir önlemin alınmadığı göze çarpmaktadır.

6112 Sayılı Kanun’un temel sorunlarından biri de, radyo televizyon yayıncılığının kamu hizmeti işlevine hiçbir özel vurgu yapmazken yayıncılığın ticari boyutunu ayrıntılı bir biçimde ele almasıdır. Oysa mevcut yayıncılık ortamı, kamu hizmeti yayıncılığı anlayışının ve önceliklerinin gözetilmesini gerektiren ve bu konuda yasal teminata ihtiyaç duyan bir ortamdır. Daha da ötesi, bu kanun, sadece ticari yayıncılık alanını düzenleyen bir yasa olarak kurgulanmamış, kar amacı gütmeyen üniversiteleri ve TRT gibi geleneksel bir kamu hizmeti yayıncısını da kapsamına almıştır. Ancak bu Kanun gerek resmi olarak kamu hizmeti yayıncılığı işleviyle tanımlanan TRT özelinde, gerekse özel yayıncıların da gözetmeleri gereken kamu hizmeti nosyonuna ilişkin kayda değer hiçbir vurgu yapmamaktadır.

Mayıs 2005 tarihinde Anayasanın 133. maddesinde yapılan değişikliklerle RTÜK, anayasal bir kurum haline getirilmiş ve kurulun, “radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek amacıyla” kurulduğu ifade edilmiştir. 6112 Sayılı Kanun RTÜK’ün görev ve yetki alanını genişleterek, 1 inci maddede belirtilen şekliyle radyo ve televizyonun yanı

sıra “isteğe bağlı yayın hizmetlerini de düzenleme kapsamına aldığı için Anayasa’nın ilgili maddesinde bir değişiklik yapılması yerinde olacaktır. Yeni yasa ile birlikte bundan böyle artık sadece radyo ve televizyon içeriklerinin değil, internet üzerinden dağıtılan görsel-ışitsel içeriklerin de düzenlenme kapsamının alınması daha geniş kapsamlı bir “görsel ışıtsel medya hizmetleri” düzenlenmesi tanımını getirmektedir. Kanundaki bu tanım ve kapsam değişikliği ile Anayasa uyumlu hale getirilmediği takdirde kanunun kapsamı ile Anayasa’nın RTÜK için belirlediği görev ve yetki alanı birbiriyle uyuşmayacaktır. Diğer tüm yasalar gibi 6112 Sayılı Kanun da meclise gelmeden önce çeşitli meclis komisyonlarında görüşülmüştür. Yeni düzenlemenin kapsamı ile Anayasa’nın ilgili maddesi arasındaki çelişkin muhalefet milletvekilleri ve komisyon görüşmelerine çağrılan uzmanlar tarafından dile getirilmiş, ancak, düzenlemenin başlığı ısrarla değiştirilmemiş ve taslak bu şekilde yasalaşmıştır. Kanun’un hazırlanmasındaki temel amaçlardan birinin Avrupa Görsel İşitsel Hizmetler Direktifi ile uyum olduğu göz önünde bulundurulduğunda, düzenlemenin başlığı ayrı bir sorun yaratmaktadır. Direktif hiçbir şekilde radyo yayınlarına ilişkin bir düzenleme içermezken, 6112 Sayılı Kanun kapsamında radyo yayınları da düzenlenmektedir.

Dünyanın pek çok bölgesinde güçlü bir tercih olarak benimsenen dijital yayıncılık sistemine geçiş, 6112 Sayılı Kanun’da adeta bir ihale sorununa indirgenmiştir. Oysa sayısal yayıncılığa geçiş, sadece frekans ihalesinin çözümlenmesi meselesi değildir. Yayıncılık alanının altyapısını, kapsamını ve aktörlerini köklü biçimde dönüştüren ve izleyiciye de bu dönüşüm çerçevesinde yeni imkânlar, roller ve etkileşim olanakları sunan sayısal yayıncılık daha etraflı bir biçimde ele alınmayı ve düzenlenmeyi hak eden bir meseledir. Kanunda izleyicinin ancak abonelik gibi yollarla erişim imkânının olduğu yayın hizmetlerini ifade eden “isteğe bağlı yayıncılık” konusunun nasıl düzenleneceği de net değildir.

6112 Sayılı Kanun’un RTÜK’ü bir denetim ya da sansür kurumu olarak konumlayan bir anlayışı sürdürüyor olması da diğer önemli sorunlardan biridir. Kurumun “düzenleyici” kimliğinin bu tasarıda da göz ardı edildiği görülmektedir. Oysa yeni bir yasal düzenleme ihtiyacı çerçevesinde bugüne değin çeşitli meclislerde sıklıkla dile getirilmiş olan bir konu da, RTÜK’ün yayıncılık alanının aktörlerini özdenetime ve/ya

ortak-denetime özendiren, yasaklayıcı değil teşvik edici olan bir “düzenleyici” kurum olması gerektiğidir. Ancak, 6112 Sayılı Kanun’da RTÜK’ün oluşumu ve yetkileri ile ilgili olarak 1994 yılından bu yana süre gelen sorunlar giderilmediği gibi, yeni ek bazı düzenlemelerle (örneğin RTÜK Başkanı’nın yetkilerinin artırılması, yeni uzman tanımlarının getirilmesi, Kurul üyelerine ve Kurum personeline RTÜK’le ilgileri kesildiğinde bile bilgilerini gizleme zorunluluğu getirilmesi) RTÜK saydam ve hesap verebilir olmaktan daha da uzak bir konuma getirilmiştir.

Maddelere Göre Değerlendirme

Madde 5- Yayın dili

Yayın diline ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirlenmesi konusu bir sorun teşkil etmektedir. Yaşanan deneyimler, bu tür yönetmeliklerin yasada yer almayan kısıtlayıcı düzenlemelere kapı açtığını göstermektedir. Bu madde kanunda yer almayan kısıtlamaların yönetmelikte yer alamayacağını garanti altına alacak hiçbir ifade içermemektedir.

Madde 6- Medya hizmet sağlayıcının bağımsızlığı ve sorumluluğu

Bu madde, Avrupa Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi ile uyum kapsamında düşünüldüğünde, kanunun en sorunlu maddelerinden biridir. Direktif, hangi içeriğin ne tür bir düzenlemeye tabi tutulacağını belirlenmesinde, içeriğin bir medya hizmet sağlayıcısının “editorial sorumluluğu” altında dağıtılması koşulundan bahsetmektedir. Burada editorial sorumlulukla kastedilen görsel işitsel içeriklerin seçiminde ve dağıtımına yönelik paketlenmesinde medya hizmet sağlayıcısının etkin kontrol sahibi olmasıdır. Dolayısıyla bu kavram hem medya hizmet sağlayıcısının nasıl tanımlanacağına ilişkin bir ölçüt getirmekte hem de hangi içeriğin esnek hangisinin daha katı düzenleneceğine ilişkin bir zemin öngörmektedir. Direktife göre kontrol medya hizmet sağlayıcısından kullanıcıya/izleyiciye geçtiği ölçüde içeriğin daha esnek düzenlenmesi söz konusudur. Dolayısıyla hangi programın ne zaman yayınlanacağını editorial kararlara bağlı olduğu ve izleyicinin kontrolünün olmadığı geleneksel televizyon yayınlarının daha katı düzenlenmesi öngörülmektedir, ödemeli kanalların ya da internet üzerinden içerik dağıtan platformların daha esnek düzenlenmesi öngörülmektedir.

6112 Sayılı Kanun'un ilk taslağının ilgili maddesinde "editorial bağımsızlık" ifadesi yer alırken, kanunun ilgili maddesinde bu ifadenin kullanılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, söz konusu madde AB direktifinin medya hizmet sağlayıcılarının bağımsızlığına ve editorial sorumluluklarına ilişkin kurduğu çerçeve ile çelişen bir düzenleme içermektedir.

Madde 7- Olağanüstü dönemlerde yayınlar

Maddenin 1 inci fıkrasında "millî güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hâllerde yahut kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği Bakan geçici yayın yasağı getirebilir" ifadesi yer almaktadır. Bu cümledeki "kuvvetle muhtemel" ifadesi, oldukça muğlâktır. Kamuoyunda da çokça tartışılan bu madde ile yürütmeye çok geniş bir yetki tanınmaktadır.

Madde 8- Yayın hizmeti ilkeleri

Bu maddenin 1 inci fıkrasında yer alan pek çok hüküm (özellikle a, d, f ve n bentleri), demokrasinin en önemli ilkelerinden olan eleştiri hakkını ve siyasi tartışmayı neredeyse imkânsız hale getirmekte ve özellikle geçmiş deneyimler göz önünde bulundurulduğunda, içinde ırkçı, şoven, faşizan ve cinsiyetçi yaklaşımları barındıran keyfi uygulamalara davetiye çıkarmaktadır. Örneğin, Kanun'un bu maddesinin (f) bendinde yer alan, "[yayınlar] Toplumun milli, manevi değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine uygun olmalıdır..." ilkesi daha önce yürürlükte olan 3984 Sayılı Kanun'da da yer almış ve RTÜK'ün çeşitli yayınlara yaptırım uygulamak için yaslandığı muğlâk bir ilke olmasından dolayı başından beri yoğun eleştirilerin hedefi olmuştur. Benzer biçimde, "[Yayın hizmetleri] Müstehcen olamaz" şeklindeki (n) bendi de, uygulamada sorunlar yaratacaktır. Kanun'un bu maddesinde "toplumun milli, manevi değerleri"nin neler olduğuna ya da nelerin "müstehcen" sayılacağına dair hiçbir operasyonel tanıma yer verilmemiştir. Bu değerlendirmenin başında da altını çizdiğimiz gibi, içeriğe dair bu türden detaylandırmalar, kavramlar demokratik normlar çerçevesinde açıklanmadığı ölçüde farklı düzeylerde sansüre ve yasakçılığa kapı açacaktır.

Yine bu fıkrada yer alan ve özellikle haber içeriklerini düzenleyen (ı) ve (i) bentleri Türkiye'de habercilik açısından son derece olumsuzdur.

Türkiye’de haberciliğin yapım ve sunum biçimlerinde sorunlar olduğu ortadadır, ancak spesifik bir şekilde haber formatını düzenleyen ilkelerin yasada yer alması doğru değildir. Yasa uygulayıcısının bu ilkeleri geniş biçimde yorumlama ve bu nedenle halkın haber alma özgürlüğüne engel olma tehlikesi bulunmaktadır. Uygulamada, bu tür sınırlandırıcı yorumlara meydan verilmemeli, temelde haber alma hakkı ve gazeteciliğin evrensel etik ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Fıkranın (s) bendinde yer alan “Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez” ifadesi kadınları korumaya yönelik önemli bir düzenleme olmasına karşın, farklı cinsel yönelimlere yönelik ayrımcılığı engellemek konusunda yetersizdir. Üst Kurul, ülkemizde giderek tırmanan nefret suçlarının en önemli mağdurları arasında yer alan LBGT (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans) bireyleri de gözetilen bir toplumsal cinsiyet duyarlılığının yaratılmasına öncülük etmelidir.

Madde 9 - Yayın Hizmetlerinde Ticari İletişim Genel Esaslar

Bu maddenin (d) bendindeki “Kadınların istismarına yönelik olmamak” ilkesindeki “istismar” ifadesine açıklık getirilmelidir. Özellikle kadının istismarı, günümüz yayıncılığında hem çok yoğun, hem de çok çeşitlidir. Örneğin deterjan reklamlarında kadın, otomobil reklamlarında ise erkek stereotipleştirmeleri, reklam endüstrisinin yerleşik uygulamalarından biridir. Dolayısıyla eğer şekli bir ilke olarak kalması istenmiyorsa, bu konuda kanun maddesi ile yetinmek yerine bilimsel çalışmalara ve gerçek uzmanların katılımına dayanan demokratik tartışmalarla yayıncılığa perspektif kazandırma ve bunları kamuoyuyla paylaşma yoluna gitmek daha doğru olacaktır.

Madde 10 – Televizyon ve radyo yayın hizmetlerinde reklam ve tele-alışveriş

Maddenin 2 inci fıkrasında “Tele-alışveriş yayınları hariç her türlü reklâm yayınlarının oranı, bir saat başından bir sonraki saat başına kadar, bir saatlik yayın içerisinde yüzde yirmiyi aşamaz” denmektedir. Bu oran AB Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi’nde kayıt altına alınmasına karşın, direktifte yer alan “yeni reklâm tekniklerinin gelişimi ve pazarlama yenilikleri, geleneksel yayın hizmetlerinde yer alan görsel-

işitsel ticari iletişim için, geleneksel yayın hizmetlerinin isteğe bağlı hizmet sağlayıcılarının yenilikleriyle eşit Őartlarda potansiyel olarak daha iyi rekabet edebilmelerini sağlayarak, etkili yeni fırsatlar doğurmuştur” Şeklindeki belirleme, Tũrkiye toplumu için geğerli sayılamaz. Nũfusun bũyũk kısmı sŕz konusu yeniliklerden uzak yaşamaktadır. Dolayısıyla, reklama en çok maruz kalacak olanlar, sosyo-ekonomik dũzeyi dũřũk geniş halk kesimleridir. Sosyo-ekonomik dũzey farkı, toplumsal hayatın pek çok bŕlmesinde olduğu gibi yayınlara erişim konusunda da karşılığını bulmaktadır. Ayrıca, RTũK, başından beri yayıncıların reklam sũrelerine ilişkin dũzenlemelere uyup uymadıklarını gerektiği Őlũde denetlememiştir. Bu nedenle, yũzde yirmilik reklam oranı gerçekçi değildir.

Maddenin 8 inci fıkrasında “ocuk programları, planlanan yayın sũresinin otuz dakikadan fazla olması halinde, her otuz dakikalık yayın sũresi için bir kez olmak ũzere reklam ve tele-alışverişle kesilebilir” denmektedir. ocuk programlarına reklam alınması bu kanunda çocukların korunmasına ilişkin ilkelerle açıkça çelişmektedir.

Madde 11 – Belirli ũrũnlerin ticari iletişimi

Maddenin alkol ũrũnlerinin ticari iletişimini yasaklayan 1 inci fıkrası AB Gŕrsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi’nde yer alan dũzenleme ile çelişmektedir. Direktif, ařırđ alkol kullanımının olduğu yayınlarda sadece korunaklı zamanda yayın (*watershed*) uygulamasının gŕzetilmesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Alkol ũrũnlerinin ticari iletişimi ile ilgili olarak ise direktif yine sadece yayın saatine yŕnelik bir uyarđ yapmakta ve alkol tũketiminde makul olmaya teşvik edici standart bir ifadenin reklam kuşağında yer almasını talep etmektedir. Bu ũrũnlerin ticari iletişimin bũtũnũyle yasaklanması sŕz konusu değildir.

Maddenin 3 ũncũ fıkrasında yer alan ve “reçeteye tabi olmayan ilaçların ve tedavilerin” ticari iletişimine olanak tanıyan dũzenleme son derece olumsuzdur. Sŕz konusu bu tũr ilaçlar ve tedaviler bugũn bũyũk bir sektŕr konumundadır ve isitismara en açık alanlardan biridir. Her gũn bu tũr ilaçlar ya da tedaviler yũzũnden sağlığı bozulan ve hatta hayatını kaybeden insanların sayısının arttığı bir gerçekken, Kanun ile bu tũr reklamlara izin verilmesi son derece tehlikeli sosyal sonuçlara kapı açmaktadır.

Madde 15 – Avrupa eserleri ve bağımsız yapımlar

AB Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi kapsamındaki bu düzenleme son derece önemlidir. Kanunun geçici 7 inci maddesinde Avrupa eserleri ve bağımsız yapımlarla ilgili hükümlerin, Türkiye'nin AB'ye tam üye olduğu tarihten itibaren uygulanacağı ifade edilmiştir. Madde ile ilgili uygulama tarihinin bu denli ileriye atılması sakıncalıdır. Aşamalı da olsa, Türkiye'de medya hizmet sağlayıcıları, direktif kapsamında çok önemsenen bağımsız yapımlara yer vermek konusunda çaba göstermeli, RTÜK bu uygulamaları teşvik etmelidir.

Madde 17- Kamunun önemli olaylara erişimi

Maddenin 1 inci fıkrasında "Üst Kurul, toplum için büyük önem arz eden münhasır özellikli ulusal ve uluslararası olayları; ülke geneline şifresiz yayın yapan televizyon kanallarından canlı veya banttan yayınlanmasını temin amacıyla, konuyla ilgili diğer kurumların görüşlerini de almak suretiyle tespit eder" ifadesi yer almaktadır. RTÜK, kamunun taleplerini belirlemek üzere üniversitelerden, iletişim fakültelerinden, sendikalarından, meslek örgütlerinden ve sivil toplum kuruluşlarından görüş istemeli ve bunları kamuya açıklamalıdır.

Madde 19- Kuruluş ve hisse oranları

6112 Sayılı Kanun'daki bu madde ile Türkiye'de medya sahipliği yapısına yeni bir düzenleme getirilmektedir. Ancak bu yeni düzenlemenin uygulanabilirliği şüphelidir.

Yayıncılığın bir düzenleme konusu haline geldiği 1920'li yıllardan bu yana medya sahipliği, genel olarak bütün dünyada en hassas düzenleme konularından biri olagelmıştır. Zira sahiplik yapısı ile radyo televizyon çıktıları arasında çoğu kez doğrudan ilişkiler ve belirlenimler söz konusu olmaktadır. Yayıncı şirketlerin kâr güdüsü ile kamu çıkarı arasındaki dengeyi kurabilmek için kamu otoriteleri tarafından gösterilen çabalar, yayıncılıkta mülkiyet ilişkilerini en önemli kamu politikası alanı haline getirmiştir. Türkiye'de de özel yayıncılığın fiili olarak başladığı 1990'lı yılların başından itibaren sahiplikle ilgili düzenlemeler ne sahipleri, ne de halkın önemli bir kesimini memnun edecek bir düzeye erişmiştir.

Gerek yasadaki boşluklar ya da belirsizlikler, gerekse kimi keyfi uygulamalar, kamu çıkarının korunması ve geliştirilmesine yönelik bir

tehdit halini almıştır. Bu ilkeleri gözetmesi beklenen Radyo Televizyon Üst Kurulu zamanla, yayın şirketlerinin kuruluş ve hisse oranlarından ziyade, içerik düzeyindeki (çoğunlukla “ahlaki”) meselelere odaklanan, yasaklayıcı bir organ halini almıştır. Oysa RTÜK’ün en önemli görevlerinden biri; sahipliğin, kamu çıkarına hizmet edecek biçimde sınırlandırılması ve denetlenmesidir. Bu düzenleme; özgür, demokratik, çeşitlilik içeren bir yayıncılık ortamını otomatik olarak sağlamayacaktır kuşkusuz ama bu konunun ayrıntılı biçimde düzenlenmesi ve denetlenmesi en önemli başlangıç noktasıdır.

Maddenin (b) bendinde “Siyasî partiler, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler, birlikler, dernekler, vakıflar, mahallî idareler ve bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı ortak oldukları şirketler ile sermaye piyasası kurumları ve bu aracı kurumlara doğrudan veya dolaylı ortak olan gerçek ve tüzel kişilere yayın lisansı verilemez” ifadesi yer almaktadır. Oysa sendikalara ve kâra dayalı olmayan demokratik kitle örgütlerine yayın hakkı tanınmalıdır. Bu, çoğulcu ve demokratik bir medya ortamının sağlanmasının en önemli gereklerinden biridir. 3984 Sayılı eski yasanın izin verdiği, bünyesinde iletişim fakültesi bulunan üniversitelerin radyo ve televizyon yayını yapabilmeleri olanağı, yeni yasa ile sona erdirilmektedir. Her ne kadar, kamu kurumlarının ikaz, uyarı ve eğitim amaçlı yayın yapmalarının önü açık bırakılmış olsa da, bu imkânın ancak TRT ile yapılacak protokol çerçevesinde ve TRT’nin frekans kapasitesi üzerinden kullanılabilceğinin belirtilmiş olması nedeniyle, yeni bir karışıklık doğmakta, TRT tarafından bu imkânın hangi kriterler çerçevesinde ve nasıl kullanılacağı konusunda yasa sessiz kalmaktadır. İletişim fakülteleri öğrencilerini mesleki olarak geleceğe hazırlayan bu imkânın önemi açıktır. Bundan da öte, özellikle üniversite radyoları yayıncılık alanının çeşitliliği ve çoğulculuğunun sağlanması bakımından bölgesel ölçekte önemli bir işleve sahip olmuştur. Üniversiteler tarafından gerçekleştirilebilecek televizyon yayınlarını, mevcut üniversite radyolarının işlevi doğrultusunda teşvik ederek desteklemesi gereken yasal düzenlemelerin tam tersi bir yönelimi açığa vurması son derece umut kırıcı olmuştur.

(d) bendinde yer alan “Bir gerçek veya tüzel kişi doğrudan veya dolaylı olarak en fazla dört ulusal karasal yayın lisansına sahip medya hizmet sağlayıcı kuruluşa ortak olabilir” şeklindeki ibare, geçmiş dönemin

“illegal” sahiplik yapısını legal hale getirirken, esasen medyada tekelleşmeyi meşrulaştırmaktadır. Herşeye rağmen RTÜK’ün yeni “legal” yapıyı, toplumun en geniş kesimlerinin iletişim haklarını koruyacak biçimde denetlemesi, sıklıkla değişen sahiplik yapısı konusunda kamuoyunu bilgilendirmesi, demokratik iletişim imkânlarını genişletmeye hizmet edebilir.

Yine (d) bendinde yer alan “birden çok medya hizmet sağlayıcıya ortaklıkta bir gerçek veya tüzel kişinin doğrudan veya dolaylı hisse sahibi olduğu medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yıllık toplam ticari iletişim geliri sektörün toplam ticari iletişim gelirinin yüzde yirmibeşini geçemez” ilkesinin Türkiye’de medya sahipliğini düzenlemek için uygun bir yöntem olup olmadığı tartışmalıdır. “Sektörün toplam ticari iletişim geliri”nin nasıl hesaplanacağı yasada belirtilmemişse de, 41 inci maddeye göre medya hizmet sağlayıcı kuruluşları Üst Kurula aylık brüt ticari iletişim gelirlerinin toplamını beyan edeceklerdir. Üst Kurul’un, sadece bu beyanlara dayanarak medya alanında tekelleşmeyi önleyebileceğini düşünmek çok akılcı görünmemektedir.

(f) bendinde, yayıncılık alanındaki yabancı sermaye payı şöyle düzenlenmektedir: “Bir medya hizmet sağlayıcı kuruluşta toplam yabancı sermaye payı ödenmiş sermayenin yüzde ellisini geçemez. Yabancı bir gerçek veya tüzel kişi en fazla iki medya hizmet sağlayıcı kuruluşu doğrudan ortak olabilir.” Burada da, sahip ile sahiplik arasındaki ilişkinin niteliği göz ardı edilmektedir. Mesele, yabancı sermaye payının oranından ziyade, yerli ya da yabancı olsun, büyük sermaye gruplarının yayıncılık alanında hâkim durum elde etmesi ve bu durumu kötüye kullanmaları; dolayısıyla izlerkitlenin, salt kâra dayalı olarak şekillendirilen, birbirinin değişkesi olacak kanallar arasında seçeneksizliğe mahkûm olmasıdır.

(g) bendinde de aynı yaklaşım sürdürülmektedir: “Yerli veya yabancı hissedarlar hiçbir şekilde imtiyazlı hisse senedine sahip olamazlar” denmektedir.

Sahiplik, hukuki sahip olarak gösterilen kişilerin bir ülkenin vatan-dışı olup olmamasından daha önce, temelde tekelleşme ile ilişkili bir sorundur. Dolayısıyla, sahiplikle ilgili konularda kamuoyunun bilgilendirilmesini zorunlu hale getirecek düzenlemeler yapılmalıdır. İzleyici-

ler ya da toplum; diyelim, medya sahibinin yerli mi yabancı mı olduğu bilgisinden daha önce, izlediği kanalın sahibinin gerçekte kim olduğu, bu sahibin/sahiplerin/yöneticilerin yayıncılık dışında hangi sektörlerde yatırımlarının bulunduğu, kamu ihalelerinden pay alıp almadığı, borsadaki faaliyetleri, bu kanalda kaç kişinin hangi koşullarda çalıştığı, yıllık gelirlerinin ne olduğu, ve benzeri sorulara bir yanıt bulabilmelidir.

Madde 22- İzleyici temsilciliği

6112 Sayılı Kanun'da izleyici temsilciliği kurumuna yasal bir zemin sağlanması önemli ve yerindedir. Ancak, bu kurumsallaşma adımının ileriye taşınması gerekir. Örneğin, öneri ya da şikâyet bildirimlerinde kullanılmak üzere, doğru yapılandırılmış formlar üretilmeli, izleyiciyi yasa ve dünya uygulamaları konusunda bilinçlendirecek, düşünmeye ve irdelemeye sevk edecek bir mekanizma oluşturulmalıdır. Bununla bağlantılı olarak, diyelim, izleyicilerden gelen "bu programda çok fazla cinsellik var" ya da "bu programda Türklüğe hakaret ediliyor" türünden yalınkat bildirimler, medya hizmet sağlayıcılarına yaptırım uygulamak için gerek ve yeter şart olarak kabul edilmemelidir. Sözünü ettiğimiz mekanizmanın göstermelik olmayan, sürdürülebilir bir işleyişe sahip olması da önemlidir. İzlerkitle beklentileri konusunda bugüne kadar piyasa mantığını esas almayan çok az araştırma yapılmıştır. Genel olarak izlerkitle araştırmaları, piyasayı paylaşmaya çalışan büyük medya gruplarının reyting ölçümlerinden ibarettir. Yayıncılık ortamının izleyici ve kamu hizmeti merkezli olarak geliştirilmesi konusunda gerçekten bağımsız araştırmacıların niteliksel analizlerine ihtiyaç vardır.

Madde 28- Multipleks işletmecileri

3984 sayılı yasanın kabul edildiği tarihten bu yana Türkiye'de frekans tahsislerinin gerçekleştirilememiş olması çok büyük bir sorundur ve bugün Türkiye'de yayıncılık sektörünün yapılanması ve düzenlenmesinde yaşanan sıkıntıların temel nedenlerinin başında gelmektedir. Bu Kanun'da sayısal yayıncılığa geçiş sürecinin karasal frekans tahsisleri ile ilgili tıkanıklığı aşmak için bir düzenleme rejimi olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu iki alan birbiriyle ilişkili olmakla birlikte, ayrı ayrı da değerlendirilmeleri gerekir. 6112 Sayılı Kanun'dan anlaşıldığı biçimiyle, sayısal yayıncılığa geçişin sadece bir frekans sıralama ihalesi konusu olarak görülmesi, sayısal yayıncılığın potansiyelinin anlaşılacağına işaret

etmektedir. Sayısal yayıncılığa geçiş, siyah-beyaz televizyondan renkli televizyona geçiş gibi teknik bir mesele değildir. Burada bütün bir alanın dönüşümü söz konusudur. Bu dönüşümün boyutları kamu hizmeti ilkeri göz önünde bulundurularak ele alınmalı, tartışılmalıdır.

Kanun'da özel medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yayınlarını, "tek bir verici tesis ve işletim şirketince kurulan ve işletilen radyo ve televizyon verici tesislerinden" yapmak zorunda oldukları ifade edilmektedir (Md. 26/8). Söz konusu verici tesis ve işletim şirketinin yapısının ne olması gerektiği, içinde yayıncı kuruluşların ve Türk Mimar Mühendisler Odaları Birliği gibi meslek örgütlerinin de yer aldığı demokratik bir ortamda tartışılmalıdır.

Söz konusu tesis ve işletim şirketi Nisan 2007 tarihinde TRT ile 19 yayıncı kuruluş arasında imzalanan protokol ile kurulan ANTEN A.Ş. aracılığıyla yapılandırılmaya çalışılmış ancak taraflar anlaşamadığı için bu yapı çözülmüştür. Gazete haberleri arasında yitip giden bu önemli sürecin bu şekilde sonlanması bu kanunla birlikte getirilmesi düşünülen yapının işleminin ne ölçüde mümkün olduğu konusunda bir şüphe doğurmaktadır. Dolayısıyla, RTÜK farklı kesimlerin bu konudaki görüşlerini değerlendirmek amacıyla bir konsültasyon süreci başlatmalı ve ilgili **düzenlemeyi** ancak bu sürecin sonunda yasa koyucuların önüne getirmelidir.

Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'na tahsis edilecek frekanslardan en az birinin, sendikalar, demokratik kitle örgütleri, kadın örgütleri vb. gibi gruplara zaman paylaşımli bir kanal olarak tahis edilmesi yerinde olacaktır. Çoğulcu ve çeşitliliğe dayanan, demokratik bir iletişim ortamının tesisinde, dev yatırımları gereksinen radyo-televizyon yayıncılığını kurup işletmek konusunda son derece dezavantajlı olan toplumsal gruplar böylece, görelide olsa yayın yoluyla demokratik tartışmaya katılım ve temsil olanağına kavuşabilecektir.

Madde 32- İdari yaptırımlar

RTÜK'ün idari yaptırımlarının kapsamının genişliği başından beri eleştiri konusu olmuştur. 6112 Sayılı Kanun'da da durumun değişmediği görülmektedir. İdari yaptırımlarla ilgili maddenin birinci fıkrasında "Bu

Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (d), (g), (n), (s) ve (ş) bentlerindeki yayın hizmeti ilkelerine aykırı yayın yapan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara, ihlalin ağırlığı ve yayının ortamı ve alanı göz önünde bulundurularak, ihlalin tespit edildiği aydan bir önceki aydaki brüt ticari iletişim gelirinin yüzde ikisinden beşine kadar idarî para cezası verilir. İdarî para cezası miktarı, radyo kuruluşları için bin Türk Lirasından, televizyon kuruluşları ve isteğe bağlı medya hizmet sağlayıcıları için onbin Türk Lirasından az olamaz. Ayrıca, idarî tedbir olarak, ihlale konu programın yayınının beş keze kadar durdurulmasına, isteğe bağlı yayın hizmetlerinde ihlale konu programın katalogdan çıkarılmasına karar verilir. İhlalin mahiyeti göz önünde bulundurularak, bu fıkra hükümlerine göre idarî para cezası ile birlikte idarî tedbire karar verilebileceği gibi, sadece idarî para cezasına veya tedbire de karar verilebilir” denmektedir. Söz konusu yayın ilkeleri bu çalışmada da eleştirilen muğlâk ilkelere RTÜK tarafından hiç uyarı yapılmadan, bu ilkelere aykırı yayın yapan medya hizmet sağlayıcılarının bu denli ağır yaptırımlara maruz kalacak olması çok sert bir uygulamadır.

Diğer yandan, cezaya yol açan fiilde sorumlulukları belirlendiği takdirde programın yapımcısının ve varsa sunucusunun da programın durdurulması süresince hiçbir ad altında başka bir program yapamayacağı ya da sunamayacağı yaptırımının da hiçbir haklı gerekçesi olamaz.

Yayını durdurulan programların yerine, maddenin 4 üncü fıkrasında belirtildiği şekilde, RTÜK’ün belirleyeceği “eğitim, kültür, trafik, kadın ve çocuk hakları, gençlerin fiziksel ve ahlaki gelişimi, uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklarla mücadele, Türk dilinin güzel kullanımı, çevre eğitimi, özürlü sorunları, sağlık ve benzeri kamuya yararlı konularda programların yayınlanması” zorunluluğu, kamu yararı gözetilen programların –eski yasa döneminde olduğu gibi şimdi de- hem medya hizmet sağlayıcıları hem de izleyiciler tarafından bir “ceza” gibi algılanmasına neden olacaktır. Oysa bu tür ve benzeri içerikler kamu hizmeti yayıncılığı açısından son derece önemlidir.

Madde 35- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

6112 Sayılı Kanun’da RTÜK “idarî ve malî özerkliğe sahip, tarafsız bir kamu tüzel kişiliği” (Md. 34/1) olarak tanımlanmakta, ancak “bağımsız” bir kurum olduğu doğrudan ifade edilmemektedir. RTÜK için sade-

ce “kendisine verilen görev ve yetkileri kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır” (Md. 34/2) denmektedir, ancak bu onu kurumsal düzeyde bağımsız olarak tanımlamakla aynı şey değildir. RTÜK’ün kurumsal düzeyde bağımsız olması için Üst Kurul’un yapısına yönelik eleştirilerin dikkate alınması gerekmektedir. Oysa, Üst Kurul’un oluşumuyla ilgili olarak var olan durumun 35 inci madde ile ısrarla korunduğu görülmektedir. Maddenin 2 inci fıkrasında yer alan “Seçim için, siyasî parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı aday gösterilir ve Üst Kurul üyeleri bu adaylar arasından her siyasî parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir. Ancak, siyasî parti gruplarında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılacak seçimlerde kime oy kullanılacağına dair görüşme yapılamaz ve karar alınamaz” hükmü, RTÜK üyeliğini parlamento aritmetiğine bağlamayı sürdürmektedir. Maddenin 1 inci fıkrasında belirtildiği haliyle, RTÜK üyelerinin ilgili alanlarda öğrenim görmüş ve deneyim kazanmış kişilerden seçilmesi şartı (I) bile aranmamıştır. 17 yıllık deneyim, gerçekten yayıncılıkla ilgili demokratik idealleri içselleştirmemiş kişilerin seçiminin partizan ve iletişim özgürlüğü idealini gözetmeyen uygulamalara yol açtığını göstermiştir. Bu durumun tartışmaya açılması ve kurul üyelerinin seçimi için demokratik usullerin hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. İlke olarak, üst kurul üyeliği için adayların belirlenmesinde mecliste grubu bulunan partilerin göstereceği adaylar seçilecek olsa dahi, iletişim fakültelerinin, çeşitli meslek gruplarının ve demokratik kitle örgütlerinin aday gösterme sürecine katılımları sağlanmalıdır.

Madde 36- Üst Kurul Başkanı ve Başkan Vekili

Maddenin 3 üncü fıkrasının (ğ) bendinde Üst Kurul Başkanı’nun görev ve yetkileri arasında “Üst Kurul tarafından atanması öngörülenler dışındaki Üst Kurul personelini atamak” da yer almaktadır. Üst Kurul Başkanı’na verilen bu yetki hesap verebilirlik ve saydamlık açısından sorunlu olup son derece geniş bir yetkidir.

Madde 38- Yasaklar ve denetim

Maddenin 4 üncü fıkrasında “Üst Kurul üyeleri ve Kurum personeli, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara ve yayın hizmeti yapan gerçek ve tüzel kişilere ait her türlü sır-

ları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamaz, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamaz" ifadesi yer almaktadır. Bu hüküm, saydam, hesap verebilir ve işleyişi itibariyle demokratik olması gereken düzenleyici bir kuruluş için kabul edilemez. Bir önceki düzenlemede yer almamış böylesi bir hükmün şimdi hangi nedenle bu kanuna dâhil edildiği anlaşılmamaktadır.

Madde 40- Üst Kurulun çalışma esasları, toplantı ve karar yeter sayısı

Bu maddenin 5 inci fıkrasında, "Üst Kurul toplantılarındaki müzakereler gizlidir ve açıklık kararı alınmadıkça müzakereler açıklanamaz" denmektedir. RTÜK bir ulusal güvenlik kuruluşu değildir. Üst Kurul'un karar alma süreçlerine ilişkin bilgiyi kamu ile paylaşması şeffaflığın ve hesap verebilirliğin bir gereğidir.

Madde 41- Mali kaynaklar ve bütçe

Üst Kurulun gelirleri arasında gösterilen ve maddenin (d) bendinde ifade edilen "Medya hizmet sağlayıcıların program destekleme gelirleri hariç aylık brüt ticari iletişim gelirlerinden ayrılacak yüzde üç paylar" RTÜK'ün bağımsızlığı ve özerkliği açısından son derece problemlidir. RTÜK'ün gelirlerinin büyük bir kısmını idari yaptırım uyguladığı program içeriklerine alınan reklamların oluşturması doğru değildir. Tam da bu nedenle, RTÜK'ün reklam sürelerinin denetlenmesinde yayıncılar karşısında zayıf kaldığına ilişkin yıllardır süregelen eleştirilerin bu noktada değerlendirilmesi gerekmektedir.

RTÜK'ün bütçesi ve harcamaları düzenli olarak her yıl kamuya açıklanmalıdır. Ayrıca, RTÜK'ün Devlet İhale Kanunu'na tâbi olmaması ve satım ile kiralama işlerine ilişkin işlemlerin yönetmelikle düzenlenmesi doğru değildir. Kurulun bütün harcamalarının hesapverebilirlik gereği saydam olması, kamuya açıklanması gerekir. Bunun için de RTÜK düzenli olarak tüm faaliyetlerini ve harcamalarını içeren yıllık raporlar hazırlamalı ve bunları kamu ile paylaşmalıdır.

Madde 43- Üst Kurulun teşkilâtı, personeli ve kadroları

6112 Sayılı Kanun'da RTÜK meslek personeli kadrolarının atanmasında iletişim fakültesi mezunlarına öncelik tanınmasına yönelik hiçbir düzenlemenin yer almadığı görülmektedir. Söz konusu personel

içinde özellikle yayın içeriklerinin mevzuata uygunluğunu denetleyen İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı'na bağlı kadroların geçmiş dönemde ifade özgürlüğünü dar anlamda ele alarak sınırlandıran kararlara imza atmış olmaları, bu alanda hem sosyal bilimler, hem de iletişim formasyonu açısından özenle seçilecek ve eğitilecek kadrolara ne denli ihtiyaç duyulduğunu açıkça göstermiştir. Yayın içeriklerinin denetiminde yasaklayıcı ve izleyiciye güven duymayan bir yaklaşımdan öte, özgürlükler alanının genişletilmesine hizmet edecek bir anlayış ve bilgi donanımına sahip kadroların istihdam edilmesi, uzman adaylarının eğitiminde, iletişim alanında uzmanlaşmış akademisyen ve pratisyenlerden yararlanılması, uzmanlık tez jürilerinde iletişim alanından en az bir üyenin bulundurulması, geçmiş dönem uygulamalarından uzaklaşmak ve içeriğe yönelik değerlendirme kriterlerinin sosyal sorumlulukçu hem de özgürlükçü bir yaklaşımla uygulanması için iyi bir başlangıç olarak düşünülmelidir.

Madde 45- Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun yükümlülüğü

Medya sektöründe kamu hizmeti yayıncısı ile özel yayıncıların yayın ilkeleri ve ticari iletişim konularında ortak düzenlemelere tabi tutulması yerinde bir uygulamadır. Ancak, kamu hizmeti yayıncısı olarak TRT'nin Türkiye'deki özgül konumu göz önünde bulundurulduğunda ve hali hazırda TRT'yi düzenleyen kapsamlı bir yasa varken, TRT'nin 6112 Sayılı Kanun'da öngörülen düzenleme kapsamına dâhil edilmesi karışıklığa neden olma tehlikesini barındırmaktadır. Bu olası karışıklık Kanun'un TRT ile ilgili maddesinde de kendini belli etmektedir. İlgili maddenin 2 inci paragrafında "Söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, ihlâlin niteliği açıkça belirtilerek Üst Kurulca uyarılır ve yükümlülüğün gereğinin yerine getirilmesi ilgili Bakanlığa bildirilir" ifadesi yer almaktadır. Bu durum, kanunun 32 inci maddesinde yer alan ve RTÜK'ün medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ile isteğe bağlı yayın hizmeti sunan kuruluşlara uygulayabileceği idari yaptırımların kapsamı göz önünde bulundurulduğunda çifte standarda sahip bir değerlendirme ortamı yaratmaktadır. Diğer kuruluşlara uyarıda bile bulunmadan programların bir ila beş kez arasında durdurulabileceği ya da program kataloğundan çıkartılabileceği belirtilirken, TRT'nin sadece RTÜK tarafından uyarılması ve gereğinin

yapılması için Bakanlığa bildirimde bulunulması son derece yanlış bir uygulamadır. Eğer, TRT'ye yaptırım uygulayacak olan düzenleyici kurul değil de hükümet olacaksa, TRT'nin bu düzenleme kapsamına alınmasının bir anlamı yoktur. Burada önemli olan TRT'nin bu Kanun'daki yayın ve ticari iletişim ilkelerine uymasıysa, bu gereklilik TRT'yi düzenleyen 2954 Sayılı Kanun'da yapılacak bir değişiklikle zaten sağlanabilirdi.

6112 Sayılı Kanun'a göre, TRT'nin de diğer medya kuruluşları gibi RTÜK'e brüt reklam gelirlerinden pay vermesi ve kanal ile frekans yıllık kullanım bedeli ödemesi gerekecektir. Kamu hizmeti yayıncısı olarak ticari kar güdüsüyle hizmet sunmayan ve yine konumu itibarıyla belirli yayın hizmetlerini kamuya ulaştırmakla zaten yükümlü olan TRT'nin bu tür zorunluluklardan muaf tutulması gerekir.

Yine TRT ile ilgili olarak, Kanun'un Geçici 8 inci maddesinin 1 inci paragrafında "Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu personeli, Başbakanlık Merkez Teşkilatında çalışan personelin aylık ücretleri dışında yararlandığı fazla çalışma ücreti ve benzeri diğer mali haklardan Genel Müdürün teklifi ve Üst Kurulun onayı ile aynen yararlanır. Ayrıca, Kurumda çalıştırılan personelin kadro iptal ve ihdasları, sayısı, ücretleri, kadrolara uygulanacak ek göstergeler, personele sağlanacak sosyal yardımlar, Kurum Genel Müdürünün teklifi üzerine Üst Kurul tarafından belirlenir" hükmü yer almaktadır. Özerk bir kurum olarak TRT'nin bu maddede belirtilen konulara ilişkin kararları kendisinin alması gerekir.

Sonuç

Türkiye'de radyo ve televizyon yayıncılığını düzenleyen 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a ilişkin Taslak, 5 Nisan 2010 tarihinde kamuoyuna duyurulmuş, ancak bu denli önemli bir düzenleme, toplumda yeterince tartışılmaksızın, yapılan eleştiriler gözetilmeksizin, yasa yapma yeter sayısını elinde bulunduran siyasi iktidar tarafından 15 Şubat 2011 tarihinde yasalaştırılmıştır. Yasa, genel anlamda, yayıncılık alanının demokratikleştirilmesi, tekelleşmenin önlenmesi, özgürlükçü, çeşitlilik ve çoğulculuk içeren, ayrımcı temsilleri ayıklayabilen bir yayıncılık anlayışının gelişmesi gibi temel meselelerde pek de fazla umut vermiyor ne yazık ki. Ancak elbette yasalar tek başlarına politika ve kültür üretmezler, onları üretecek olan, somut insani çabalar ve mücadelelerdir.